

ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ КОРПОРАЦІЙ ЗА ПРАВОМ ВЕЛИКОБРИТАНІЇ

Шадчинєв А.О., студент ННДШ НАВС

Науковий керівник: к.ю.н., доцент кафедри господарсько -правових дисциплін ННІПП НАВС Борцевич П.С.

Історично склалося так, що Великобританія є однією з країн - родоначальниць сучасного корпоративного права. Правові інститути, сформовані британською правовою системою, згодом склали основу корпоративного законодавства багатьох країн.

У XX столітті британське законодавство про компанії неодноразово переглядалося і змінювалося. У 1907 році у Великобританії уперше на законодавчому рівні був закріплений розподіл компаній на публічні та приватні. Попереднє законодавство не знало такого поділу. Презюмувалось, що усі організації, що існують у формі компаній, є значними за розміром, мають велику кількість учасників і їхні акції пропонуються до публічного продажу. У 1856 році мінімальна кількість учасників компанії була зменшена з 25 до 7. Але практика показала, що і ця кількість є зовеликою, часто компанії створювалися однією особою з залученням шести номінальних акціонерів, і така компанія на практиці називалася приватною. Крім того, досвід Германії, у якій велику популярність набули товариства з обмеженою відповідальністю, свідчив про значні потреби практики у такій формі. Популярність приватної компанії була визнана Парламентом, який у 1907 році законодавчо закріпив поняття «приватна компанія» і установив для неї мінімум учасників, рівний двом. З 1908 року стало можливим зареєструвати приватну компанію. Цій компанії заборонялося пропонувати свої акції до публічного продажу, її статут могли встановлюватися обмеження щодо розпорядження акціями, число акціонерів приватної компанії не повинне було перевищувати 50 осіб.

На сьогодні базовими нормативними актами в області корпоративного права Великобританії є: Акт про компанії 1985 року; Акт про компанії 1989 року, що доповнює положення СА 1985; Акт про комерційні найменування 1985 року; Акт про кримінальне судочинство 1993 року, частина V якого замінила положення Акту про інсайдерські дії 1985); Акт про консолідацію законодавства про компанії 1985 року; Акт про неплатоспроможність 1986 року; Акт про неплатоспроможність 2000 року; Акт про дискваліфікацію директорів компанії 1986 року; Акт про фінансові послуги і ринки 2000 року; Акт про компанії (аудит, перевірки, громадські підприємства) 2004 року.

У березні 1998 року Department of Trade and Industry (DTI) - Департамент торгівлі і промисловості був урядовим департаментом у Великобританії, що був сформований 19 жовтня 1970. Він був замінений із створенням Департаменту у справах бізнесу, підприємництва та регуляторної реформи і Департаменту з інновацій, університетів і навичок 28 червня 2007 року) оголосило про необхідність проведення фундаментальної реформи британського корпоративного права для створення простої, ефективної, сучасної й економічної системи правового регулювання діяльності компаній у Великобританії. У докладі DTI «Сучасне корпоративне право для конкурентноздатної економіки», з оприлюдненням якого реформа отримала офіційний старт, відзначалося, що корпоративне право Великобританії вже більше 100 років не перетерплювало глобальних змін і у підсумку на початку 21 сторіччя у Великобританії склалася необ'ємна, архаїчна і непрацездатна система правового регулювання діяльності компаній. В умовах відкритого ринку Великобританія побоювалася виявитися нездатною конкурувати з законодавчими системами інших країн ЄС, що створювали компаніям набагато ефективніші умови для функціонування.

Істотна диференціація правового регулювання в залежності від розміру компанії. Чинне британське корпоративне право орієнтоване на

регулювання діяльності передусім великих публічних компаній, і включає додаткові положення стосовно інших видів компаній. Сьогодні в Великобританії діють 1,3 млн. приватних компаній. Біля 1,2 млн. приватних компаній мають усього 5 або менше учасників та капітал, що не перевищує 1000 фунтів - тобто переважна більшість приватних компаній є малими. Тоді як кількість діючих публічних компаній сягає лише 15 тис., і тільки близько 2,7 тис. з цих компаній пройшли лістинг і їх акції обертаються на біржі.

Корпоративне право Великобританії на сьогоднішній день є переважно статутним (його основу складає Акт про компанії). Втім, значну роль у регулюванні корпоративних відносин у Великобританії відіграють судовий прецедент та недержавні джерела - кодекси поведінки, найкращої практики тощо.

На сьогодні у Великобританії уже склалися основні види компаній (їх перелік залишається незмінним вже майже сто років): публічна компанія; приватна компанія з відповідальністю, обмеженою сумою, що підлягає сплаті за акції; приватна компанія з відповідальністю, обмеженою гарантією; приватна компанія з необмеженою відповідальністю й акціонерним капіталом; приватна компанія з необмеженою відповідальністю без акціонерного капіталу. За своїми ознаками такі види компаній можуть бути прирівняні до певних видів господарських товариств за законодавством України. Але правовий статус компаній у Великобританії залежить не тільки від її виду, але й від характеру відносин усередині компанії (партнерські та квазіпартнерські компанії); розміру компанії (великі, середні та малі компанії); допуску акцій компанії до системи організованої торгівлі (лістингу).

Розпочата в кінці минулого століття реформа британського корпоративного права має на меті створення простої, ефективної, сучасної й економічної системи правового регулювання діяльності компаній.